

Бекіткені: М.ДОСЖО Д.М.Шетеева

Парматиптік компоненті: Түрлі ойындары

Тақырыбы: «Түрлі-түсті адамдар»

Мақсаты: балалардың ойлау қабілеттерін күшейту; ой-қиялым дамыту; заттардың әртүрлі қасиеттерін түсіну.

Қолданылатын көрнекілік: нәзік түсті дөңгелек, бояу, қылқалам

Алдын ала жүргізілетін жұмыстар: балаларға бояумен және қылқаламмен қалай жұмыс жасау керек екенін көрсету.

Білімділікке қатысты компоненті: түрлі түсті адамның, түрлі түсті адамдар қасиетінге үйренуі.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушылық	<p>1. «Жадымды талдау»</p> <p>Құршақ сабаққа әнісісі болып келеді. Балалар мен тәрбиеші оған не болып қалды екен деп уайымдайды. «Не болды?» деп сұрайды.</p> <p>О: - менің сурет салғаным ықпай. Сол суретімді сиздерге көрсеткіш болғандықтан, бірақ менен ештеңе де шықпайды. Менің бояуым мен қылқаламдарым өте жақсы әрі жап-жаңа. Не болғандық білмеймін ештеңе сады алмадым.</p> <p>Сонында балалардың жауаптарын тыңдап, Құршақтың қылқаламды суға салып бояуды араластырығанды білгілі болады.</p> <p>Т: «Бояу адамдар» қатты, олар ұйыған жағыр. Оған су құйып отыру керек. Қылқаламды бояуға салып араластырығанда қылқалам адамдар бір-бірінің қолдарынан ұстап, «су адамдары» қағаз бетіне атырады. Солдан соң «Бояу адамдар» мен қылқалам адамдар» бірге ұстаған уақытта сен қылқаламды тығыз қағаз бетіне жақыннан олар қағаз бетінде қалады.</p> <p>О: мен бәрін түсіндім. Енді сурет саламын. (қылқаламды теріс жағынан ұстап бояуға сатады)</p> <p>Т: Сен қылқаламды дұрыс жағынан ұстаған жоқсың.</p> <p>О: бәрібір емес пе?</p> <p>Т: қылқаламның бір жағы өте қатты болады ол жағымен «су адамдары» ұйыспайды, ағып кетеді. Ал екінші жағы үлгілірек қалды. Сол қалта «Бояу адамдар» және «су адамдар» ағырғандай қағаз бетіне түседі.</p>	<p>Балалар құршақтың әнісісімен, оның суреті неге дұрыс болмағандықтан шықпап, әр бала өз ойларын айтады</p> <p>Құршақтың қылқаламды теріс ұстағандық көріп, қалай үстелу керектігін көрсетеді.</p>
Үйымдастыру-дікестіру	<p>2. «Сандырық жол» жаттығуы.</p> <p>О: - рақмет, енді мен бәрін түсіндім, «сандырық жолды» суретін саламын. (сандырық түрлі</p>	<p>Балалар құршақтың сандырық жолын тамашалап, оны неге «сандырық жол» екенін тыңдап айтады.</p>

	<p>болуларымен еркін жүретін жолдарды біледі).</p> <p>Т: - қандай әлемі жолдар. Неге оны «Сияқты жол» дейміз?</p> <p>О: - өйткені оның үстімен жүргенде түстері өзгеріп отырады. Қаршығ, мынау дөңгелек – ол басында ақ болды, содан соң қызыл, жасыл, сары болады. (Сылақпүр түсіні дөңгелек).</p> <p>Т: - мүмкін бұл дөңгелек басқа заттарға да айналатын шығар?</p> <p>О: - әрине, егер ол ақ түсті дөңгелектің үстіне көбейтсе – олуанатин болады, ол дөңгелек және ақ түсті гай. Ал, қызыл түсте – шие немесе қытанақ болады. Ал сары түсте - ...</p> <p>Т: - тоқта, мүмкін балалар айтып өзер?</p> <p>3. «Түрлі-түсті балаларымыз» ойыны</p> <p>Ойын шарты: тәрбиеші кез келген түсті атайды. Балалар кімнің үстінде сол түстер бар, соларды барып ұстайды. Ал, кімнің үстінде сол түс жоқ болса, қалған балалармен қосылып үстемізге болады. Үстемізге келмеуіміз тиіс.</p> <p>4.«Сияқты жол» жемістеріміз (жемістер)</p> <p>Т: - сенің түрлі-түсті жолыңда «кішікентай адамдарымыз» жүргенін қалайсың ба?</p> <p>О: - әрине, болады.</p> <p>Т:- «қатты адамдар» бірінші болады. Ал және қатты – бір не болады?</p> <p>Б:- бор, қабырға, тіс...</p> <p>Ойын басқа түсті болуларымен ойынатынды. Болулардың «айналымы» және «суық және газ тәрізді адамдары» аяқталды.</p>	<p>Балалар берілген сұрақтарға жауап айтады.</p>
<p>Қорытынды бөлімі</p>	<p>Қорытындылау.</p> <p>Балалар, кімекей кез келген заттарда «кішікентай адамдар» өмір сүреді емек. Және сендер қара түсті болуды қолдандыңдар. Қалай ойлайсыңдар «Қара газ тәрізді адамдар» не бола алады? (түтін).</p> <p>(Балалардың жауаптарын тыңдау)</p> <p>Қорытындылау барысында қара түтіннің жақсы-жақын жақтарын ажырату.</p> <p>Сонымен балалардың ойын тыңдап болған соң «арқашан аспанымыз ашық, әрі таза болсын» деп тілейміз.</p>	<p>Ор бала тіпті ойларын айтады.</p> <p>Аспанымызда ешқандай қара түтін болмасын, таза болсын!</p>

Күтілетін нәтиже: айналымында берілген заттардың барлығында «кішікентай адамдарымыз» бар екенін түсіну.

	<p>4. Жантұяқтық қасиеттері жайлы әңгіме:</p> <p>О: Қазір мен сендерге таңыртып көрсетемін. Ашығын жұртшылық суы бар сендерге ашығын қарап алындар стақанда қанша су барын. Төмендегіні ішіне тастаймын, қараңдар не болды?</p> <p>О: Дұрыс, иә, сендер судың неге көтеріліп кеткенін түсіндіре аламындар ма?</p> <p>Т: Балалар тек түсіндіріп қана қоймай олар картонкалардан осы таңыртылғанды көрсетіп түсіндіре алады. Бірақ бұл балаларды алып, оларға картонкаларын таратып, сол процессті модельдеуді ұяғы.</p> <p>О: егер текшемі алып тастасаң не болды?</p> <p>О: көпір көрсеті. Дәл солай екен! Оны қалай түсіндіруге болды?</p> <p>Т: Қазір сенім балалар бәрін көрсетіп түсіндіріп берсең.</p> <p>О: Рақмет, өзің бәрі түсіндірді.</p>	<p>Осында қызығушылықпен отырады.</p> <p>Стақандағы суды бөлігісіп қарап отырады.</p> <p>Су көтеріліп кетті.</p> <p>Картонкаларды тастарын тастайды.</p> <p>Су қайта орнына түседі.</p> <p>Балалар көрсетіп түсіндіреді.</p>
Қорытынды бөлімі	<p>Қорытындылар.</p> <p>Балаларға бүгін «көшпелі адамдар» жайлы тақырып айтып берілді. Бірақ олармен қолданылатын өйткені «көшпелі адамдар» барлық жерде жүреді. Біздің қоршаған ортаның барлығымыз болды.</p>	<p>Әр бала өз айтарын айтады.</p>

Күтілетін нәтиже: айналысатын берілген заттардың барлығында «көшпелі адамдардың» жүретінін түсініп, оларды сипаттай алу.

Варианттық компонент: Түрлі айыптар

Темасы: «Кінәсіз адамдарды мекендеу бойынша құрылымды оқу қызметі»

Мақсаты: балалардың танымдық белсенділігін арттыру; сипаттары және толықтыру қабілетін дамыту; физикалық процестерді мекендеу қабілетін қалыптастыру.

Қолданылатын көрсеткіш: «қара қорықпа, сабыл, түсінік, көңілсіздер мен етікшілер, кінәсіздік адамдары суреттері бар және қызықтар».

Алдын ала жүргізілетін жұмыстар: суреттер дайындау.

Баланың қандай компоненті оқу қызметіне: «құрлық және көңілсіздер» - танымдық қызметі

Іс-әрекет көрсеткіші	Тәрбиелік әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
<p>Математикалық</p> <p>Қызығарлық</p>	<p>Қызық ерте құрылымды бір құрылым көлеміне келтір. Балалар қорықпанын білгенде не бар екенін табуларын құрайды.</p> <p>Шешім: Сабыл</p> <p>Әдісі:</p> <p>Сабыл не үшін қауіп және онымен не істеуге болады?</p>	<p>Балалар құрылымды қызығарлық, оның қызығарлық қорықпанын білгенде не бар екенін тауыды.</p>
<p>Ұйымдастыру-бағдарлау</p>	<p>1. Сабыл көңілсіздер әдейі әдісі:</p> <p>Ой бүйін денелермен бірге сабыл көңілсіздерін ұшыратып болады.</p> <p>Түжырым, біреу адаммен оның қарадан қалай байлау болатынын түсінік аламыз. Сабыл қатты не әлсіз пе? Ая, көңілсіздер қандай?</p> <p>Т: көңілсіздік білгенде ая қалай байлау болады?</p> <p>О: оны әдейі ұшыратып табы?</p> <p>Т: сабыл қатты адамдарды тұрды. Біреу олар ауыспайтын өте жақсы көреді. Олар судың қасында болғанда уақытта қолдарын жіберіп, жүзін бастағында көңілсіздік. Сабыл көңілсіздер байлау болады. Егер біз көңілсіздерді ұшыратып келсе, олар түсініксіз аз ғана бір таным су аламыз да, оны ұшыратып. Біз үркістен уақытта көңілсіздік адамдарды қолдары жан-жаққа аламыз, білгенде аял түрліде адамдарды жібереді.</p> <p>О: неге көңілсіздер тез жарылып алады?</p> <p>Т: білгенде көңілсіздік адамдарды қолдары табып, қанық болып бір-біріне қолдарын көп уақыт ұстап тұрмай жіберіп қалады.</p> <p>О: ая, көңілсіздер жарылып келгенде неге орында таным су қалады?</p> <p>2.Проблемалық жұмыс:</p> <p>О: көңілсіздерді әдейі ұшыратып.</p> <p>Т: Орында!</p> <p>Балалар түсініксіздер мен көңілсіздері бар адамды білген. Оларға ұшыратып тұрып да болады. Қандай көңілсіздік ең ұшып болса, көңілсіздік пемесі әдейі көңілсіздік көп уақытта байлау жарылып тұрды т.б.</p>	<p>Балалар қуаныш.</p> <p>Берілген ақпаратты мұқият оқып, түсініксіздерін ұшып көңілсіздерді шығарды.</p> <p>Балалар ең айырым білгенді.</p>

Көрсөткүч: *Алты* М.ДОСКО Л.М.Шөгөлө

Вариативтик компонент: Түзө ойлоодо

Теманын: «Үйдө жүйө функциялары»

Мисалы: үйдө жүйө функцияларын камсыз кылуу түрүнөтүн жүзөтү; функциялардын аларга байланышы жөнөтү аныктап айтылуу функцияларын жетилүү; азыркыкалыгы айтылуу функцияларын камсыз кылуу.

Калдыкка келүүчүлүк: төмөндө

Алынган жүйө функцияларын жүйөлөрү: ар түрдүү көрүнүштө үйдө сүрөттөрүн дайында.

И-арык көрсөткүчү	Тарбиятты артык	Мамилердин и-арыкты
Мисалы менен көрсөткүчү	<p>Тема көрсөткүчү төмөндө бар: Ойлоодо.</p> <p>О: - Мен «Үйдө» терезе менен жүйө функцияларын көрсөтө. Егер менде: функциялардын үйдө салып алынып, Мисал, былай: (сүйөтү, айырма) жөнөтү менен кабарлардын бар үйдө тургандыгы.</p>	<p>Балдар Ойлоодо менен аныкташып, өйдөтү тургандыгы үйдөтү таанышат.</p>
Үйдө камсыздоо-качыруу	<p>Т: - Балдар, ойлоодо үйдө арык тургандыгы ма?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Егер жөнөтү жүйөтү не болушу? <p>О: - Эй мен менен сатып алышы үйдөтү алынып, (качыруу менен)</p> <p>Т: - Сен үйдө менен арыкты көрсөтө бис?</p> <p>О: - Жок, сен көрөтү менен тей (сүйөтү менен)</p> <p>Т: - Тагыт ойлоодо, сенде үйдө не жетилебиз?</p> <p>Үйдө тургандыгы болушу мен, үйдөтү не үйдөтү камсыз кылуу, өйдөтү аныктап функцияларын тургандыгы, жөнөтү ар бөлүмөтү не үйдөтү камсыз кылуу балдардын түрүнөтү берүүлөрүн сүйөтү.</p> <p>I. «Үйдө камсыз кылуу»</p> <p>Балдардын өйдөтү менен бөлүмөтү үйдө тургандыгы. Үйдө камсыз кылуу менен тургандыгы керек. (качыруу менен менен) аныктап алынып. Егер менен үйдөтү менен үйдө бөлүмөтү аныкташып. Сен менен арыкты менен жөнөтү менен.</p> <p>I. «Үйдөтү жүйө функцияларын аныкташуу»</p> <p>О: - Мен бөлүмөтү менен. Менде үйдөтү менен, өйдөтү, төмөндө бар. Менен менен менен. Менен менен үйдө. (сүйөтү менен) аныктап алынып.</p> <p>Т: - Сенде үйдөтү менен менен менен?</p> <p>О: - Ойлоодо менен менен? Ойлоодо да менен. Егер өйдөтү менен.</p> <p>Тааныштыруу бөлүмөтү үйдөтү сүйөтү:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Кабарлардын менен менен менен бар, Ойлоодо менен менен жөнөтү менен үйдөтү менен менен, менен менен? -Адамдар менен үйдөтү менен? -Көрсөткүч үйдөтү менен: менен менен, менен менен? -Таманы кайда аныктайтү менен кайда отуруп менен? Жерде отуруп таман менен менен менен, менен менен? -менен, арыкты менен, төмөндөтү не үйдөтү менен? -Ас бөлүмөтү, көрсөткүч, үйдөтү менен бөлүмөтү, жүйө менен бөлүмөтү, арыкты менен үйдөтү менен, өйдөтү менен бөлүмөтү бөлүмөтү менен аныкташууга. 	<p>Балдар бөлүмөтү сүйөтү менен менен аныктап алынып.</p> <p>Балдар бөлүмөтү сүйөтү менен аныктап алынып.</p> <p>Балдар ойлоодо камсыз кылуу менен аныктап алынып, үйдөтү аныкташып.</p>

	Колмакы?	<p>Үйдө болгондорго камсыздык айтты, алардын кандай пайдалы баратканы ачыкталып кетти.</p> <p>А</p> <p>Берилген сураттарга тилек жасап берип отырамы.</p>
Коргоочу Бөлүмү	<p>Коргоочу Бөлүмү.</p> <p>Үй тургуну ажайып жумас эмес. Кай биле эмес. Үйдө суретке салуу эмес, бирок аны да эмес, ачыктыгы тегин салуу эмес. Салдарга үйгө келсеңиз: үйдө «Үйдө» суретке салып кетилер.</p>	<p>Эр биле өз өлөрүмү айткан.</p>

Күтүлгөн натыйжа: Балдар үйдө суретке эмес алардын болгондорго салуу жана эмес эр болгондорго камсыздык айтты.

Бекіткені: *МД* МДОБЖО Л.М.Шетеєва

Вариативтік компонент: Трех ойындары

Тақырыбы: «Жүйелі жеделсаты»

Мақсаты: ойлау қабілеттерін дамыта отырып, кейіпкерлердің рөлдерінде ойнай білуге үйрету. Жүйелі саты нысанның модельдеуді талдай білуді үйрету.

Қолданылатын көрнекілік: балалардың суреттері, жүйелі саты, қалам, сапырауқұлақ, жалау.

Алдын ала жүргізілетін жұмыстар: суреттер дайындау.

Билінгімалды компонент: жүйелі саты – системный лифт.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
<p>Мотивациялық қозғаушылық</p>	<p>1. Тәрбиеші тақтаға әртүрлі салынған үйлерді іледі.</p> <p>Т: -Қандай әлемі, әртүрлі қызықты үйлер. Бұл үйлердің бір-бірімен ұқсастықтары, бірдейі бар ма?</p>	<p>Балалар үйлердің суреттеріне тақырып қарады.</p>
<p>Ұйымдастыру-іздігі</p>	<p>Балалар ретімен үйлердің ұқсастықтарын айта бастайды. Тәрбиеші қорытындылап: үйлер бір қабатты.</p> <p>Т: - Көпқабатты үйлер не үшін қажет? - Бұрын неге бір қабатты үйлер ғана болған?</p> <p>- Бір қабатты үйдің несі жақсы несімен жаман?</p> <p>- Ал көп қабатты үйлер несімен жақсы?</p> <p>- Балалар қандай үйде тұрады?</p> <p>- Сендер қандай үйде тұрғыларың келеді?</p> <p>- Көпқабатты үйге неліктен саты қажет?</p> <p>- Сатының жақсы жағы мен жаман жағын айтайықшы.</p> <p>- Неліктен балаларға жалғыз сатымен көтерілуге болмайды?</p> <p>- Жоғарғы қабатқа тез көтерілу үшін не істеу қажет?</p> <p>Өздігімен сатыға кіруге болмайды, неге?</p> <p>1. «Жеделсатыдағы ақ» ойыны:</p> <p>Т: - балалар, біз сендермен қазір «Күн мен түн» деген ойын ойнаймыз. Сендер ақтар</p>	<p>Берілген сұрақтарға жауап беріп отырады.</p> <p>- көп адамдар тұрады.</p> <p>- әртүрлі үйде тұрады.</p> <p>- жоғарғы қабатқа көтерілу үшін керек.</p> <p>- себебі, біз құлап қалуымыз мүмкін.</p> <p>- жеделсатымен көтерілу керек.</p>

	<p>Боласыңдар, «Түн» деген ұшықта аңлар сатымен жоғары көтеріледі, секіреді. «Күн» дегенде отыра қалып, мыңдай сөздерді айтасыңдар «Үлкендерсіз жеделсатымен жоғары көтерілуге болмайды».</p> <p>1. «Жүйелі жеделсаты» түсінік беру.</p> <p>Тәрбиеші үйлердің суретін көрсетіп, түсіндіреді. Мынау үш қабатты үй. Мына үш қабатты ерекше үйге адамдар емес әртүрлі заттар тұрады. Екінші қабатта қалам тұрады. Бірінші қабатта бұл заттың әртүрлі бөліктері тұрады.</p> <p>-Қалам қандай бөліктерімен тұрады?</p> <p>Үшінші қабаттағы бөлмеде осы бөліктер тұруы мүмкін.</p> <p>-Қайда және қай жерде қалам тұруы мүмкін?</p> <p>Сонымен үш қабатта: орын – заттар – бөліктер. Жоғарғы қабатқа тез көтерілуге жеделсаты көмектеседі.</p>	<p>Балалар ойында қызығушылықпен ойнайды.</p> <p>Балалар үш қабатта тұратын заттардың орындарын атап, олардың бөліктерін ажыратады.</p>
<p>Қорытынды бөлімі</p>	<p>Қорытындылау.</p> <p>Осылайша сабақты қорытындылау барысында «Санырауқұлақ, жалаушаларды» түсіндіруге болады.</p> <p>Бүгінгі сабақта не жайлы айттық?</p>	<p>Әр бала өз ойларын айтады.</p>

Күтілетін нәтиже: жүйелі жеделсаты түсінігін меңгеріп, әртүрлі заттардың орын, үшінші қабатта екенін, бөліктерін ажыратып біледі.

Вариативтік компонент: Триз ойындары

Тақырыбы: «Нысанның ішкі және сыртқы жүйелерін жалпылау»

Мақсаты: нысанның ішкі және сыртқы жүйелерін бекіту. «Жүйелі жеделсаты» моделін жұмыс барысында қолдана білуді бекіту.

Қолданылатын көрнекілік: «Жүйелі жеделсаты», картотекалар.

Алдын ала жүргізілетін жұмыстар: әртүрлі суретті карточкалар дайындау.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушылық	<p>1. <i>«Қабатты атап жаттығу».</i></p> <p>Ойыншық келеді.</p> <p>О: - маған жеделсатымен жүрген өте ұнап қалды, бүгін тағы да ойнайықшы. Алдымен не қай қабатта тұратынын қайталап алайық.</p>	<p>Балалар Ойыншықпен амалдасады.</p> <p>Ойнайтындарына келіседі.</p>
Үйымдастыру-іздестіру	<p>Содан соң тәрбиеші балаларға «нысан» ойынын ойнауды ұсынады, ал балалар қай қабатта экенін (горнен немесе сұсалаймен) көрсетіп отырады.</p> <p><i>Ойында арналған үлгі нысандар:</i></p> <p>Қапшығы, орын, орындық;</p> <p>Құйрық, шо, аржа;</p> <p>Донғалақ, спинца, велосипед;</p> <p>Өріп, бет, кітап.</p> <p>1. <i>«Бірінші, екінші, үшінші» ойыны.</i></p> <p>Ойын шарты: тәрбиеші қабаттарды айтқанда, балалар тиісінше жауап беріп отырулары керек: «үшінші» - «қол жоғарыда», «екінші» - «қол екі жаққа созады», «бірінші» - «қол төменде».</p> <p>1. <i>Толлеп жұмыс.</i></p> <p>Әр топқа карточкалар таратылады. Оларды сыртқы нысанды ішкі нысанның қатарына орналастыру қажет. Мысалы: «құстың суреті бейнеленген карточканы екінші қабатқа орналастырады. Қанатын – бірінші қабатқа орналастырады, себебі ол құстың бір бөлігі; ал ұя – үшінші қабатта, себебі құстың орналасатын жері».</p> <p>Балалар карточкада жоқ ішкі және сыртқы нысандарды өздері тауып көрсеткіші жөн болады. Мысалы: «құстың тағыда мынадай бөліктері бар: басы, денесі, құйрығы, аяғы...» немесе «құс аспанда</p>	<p>Балалар нысандарды орындарын тиісінше өз орынымен атап отырады.</p> <p>Қолдарының көмегімен тәрбиешіге жауап қайтарады.</p> <p>Балалар берілген карточкаларды қарап алып, суреттерде не берілгенін ажыратып, әр нысанның өзіне тиесілі орындарын тауып түсіндіріп береді.</p> <p>Карточкада жоқ нысандарды өсып айта алады.</p>

	үнін алады, орманда, бұтақтарда, үйдің шатырында отырады...»	
Қорытынды бөлімі	<p>Қорытындылау.</p> <p>О: - ой, балалар, мен «жеделсатымен» қалай ойнау керегін өте жақсы түсіндім. Ал, сендер түсіндіңдер ме?</p> <p>Е:деме менің басым қай қабатта орналасқан? Ал, денем ше? Аяғым қай қабатта?</p> <p>Т: - біздің балалар енді кез келген заттың қай қабатта тұратынын ажырата біледі. Солай ғой балалар?</p> <p>О: - жарайсындар! Жақсы, енді мен кетейін. Сау болыңдар балалар, ертең тағы да келемін.</p>	<p>Балалар ойыншықтың дене мүшелері қай қабатта орналасқанын айтып берді. Ойыншықпен көптасалды.</p>

Күтілетін нәтиже: «жүйелі жеделсаты» моделін қолданып кез келген нысанның ішкі және сыртқы жүйелерін тауып, өз орнымен орналастырып түсіндіріп бере алу.

Бейнеміні: МДОУЖО Л.М.Шетеєва

Вариативтік компонент: Трля ойындары

Тақырыбы: «Нысанның ішкі және сыртқы жүйелері»

Мақсаты: балалардың ойлау қабілетін күшейтіп, объектіні талдау үшін «жүйелі желелсаты» моделін пайдалануға үйрету.

Қолданылатын көрнекілік: «жүйелі желелсаты», ойыншықтар, карточкалар.

Алдып ала жүргізілетін жұмыстар: суреттер дайындау.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушылық	<p>Қонаққа Ойыншық келіп:</p> <p>1. Жасдағатты шешу.</p> <p>О:- бүгін біз сендермен баспалдақпен жүретін боламыз. Ол үшін сендер мына сұраққа жауап берулерің керек. «Менің Піл деген досым бар. Ол желелсатысы бар көпқабатты үйде тұрады. Бірақ желелсатыны қолданған емес, неге?»</p> <p>Жауабы: ол бірінші қабатта тұрады.</p>	<p>Балалар ойыншықпен амандасып, берген сұрағына жауап беруге тырысады. (ауыр, сыймайды, сымдырып аламын деп қарқайды т.б.)</p>
Үйымдастыру-іздестіру	<p>1. «Жүйелі желелсатымен» жұмыс.</p> <p>Тәрбиеші балаларға үйдің схемасын (үш қабатты) көрсетеді. Пікірлер айтылады.</p> <p>Т:- біздің желелсатыны жоб қолданатын боламыз және үш қабаттың барлығына да бару керек. Естеріңізге түсіріңдерші, әр қабатта, яғни екінші қабатта және ортасында әртүрлі заттар тұратын еді ғой.</p> <p>О:- бірінші қабатта – олардың бөлшектері тұрады. Ал үшінші қабат олардың тұратын жері.</p> <p>Т:- көз алдарына есестетіп көріңдерші ол үйдің екінші қабатында «түймедақ» тұрады (схеманы түймедақтың суретін орналастыру). Бірінші қабатта не орналасуы керек болады?</p> <p>Т:- ал, үшінші қабатта не болады, түймедақ қайда болуы мүмкін?</p> <p>Сол сияқты «торт», «гитара», снәдері қарастырылады.</p> <p>1. «Алға-артқа» ойыны.</p> <p>Балалар бір қатарға тізіліп, көздерін жұмып тұрады. Тәрбиеші қадамдардың санына нұсқап «Алға», «Артқа» деген белгіні беріп отырады. Ойын соңында балалар көздерін ашып қарайды.</p>	<p>Үйдің неше қабат екенін айтады.</p> <p>Өткен сабақты естеріне түсіреді.</p> <p>Б: - гүлдің бөлшектері: гүлтелері, жапырақтары, ортасы, тамыры.</p> <p>Б: - гүлзарлар, вазадан гүл, шабындық т.б.</p>

	<p>Бір сызқты қатары жиішілікті бұзылғаннан қарастырады. (түзу сызық сақталған ба?)</p> <p>1. «Жүйелі жеделсатымен» жұмыс.</p> <p>Т:- мына тұрғын үйдің адамдарының барлығы серуендеуге шығып кетеді де, содан соң үйлеріне келгенде қайсысы қай қабатта тұратынын ұмытып қалады. Сендер оларға оқтарінің үйлеріне қайтуға көмектесіңдерші.</p> <p>Алдарына карточкалардың жиішілігін қойып, оларды тәртібімен орналастырғызу: орны –нарсө – бөлігі (жүйе, ішкі және сыртқы жүйесі).</p> <p>Карточкалардың үлгі әсіпактары:</p> <p>Жең, көйлек, маңжеттер;</p> <p>Тұмсық, құс, бас;</p> <p>Ағаш, жапырақ, бүтік;</p> <p>Бөлме, үй, кіше;</p> <p>Қабырға, бөлме, тұсқағаз.</p> <p>Қорытындылау кезінде соңғы екі талдауды (бөлме) балалар олардың жүйе және сыртқы жүйеге байланысты басқа объектiлермен ауыса беретіндігін айтады.</p>	<p>Балалар тәрбиешінің нұсқауымен қаландарын бақылап отырады.</p> <p>Карточкаларды тәртібімен орналастырады.</p>
<p>Қорытынды бөлімі</p>	<p>Қорытындылау.</p> <p>Жеделсатымы не үшін қолданады екенбіз?</p> <p>Сенің үйің нешінші қабатта орналысқан?</p> <p>О:- ой, балалар, рақмет сендерге. Менің кетуім керек. Сендерге ертең тағы да жақсы жаңалығыммен келемін.</p>	<p>Әр бала өз ойларын айтады.</p> <p>Ойыншықпен қоштасады.</p>

Күтілетін нәтиже: жүйелі жеделсатымен жұмыс істей алады. Берілген жағдағтарды шеше біледі. Қалқшын беруге дайын екендерін көрсете білу.

Бекітемін: *ole7* МДОУЖО Л.М.Шегеева

Вариативтік компонент: Тріз ойындары

Тақырыбы: «өтіп кетті»

Мақсаты: Әр түрлі объектілердің өткені туралы балалардың ойларын тұжырымдау.

Қолданылатын көрнекілік: доп.

Алдым ала жүргізілетін жұмыстар: суреттер дайындау.

А

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушылық	<p>1. «Бұрын не болды?»</p> <p>Топқа Ойыншық келіп, балалардан ол кім болды, ол қайдан пайда болды? (одан бұрын не болды?) деген сұрақтарды жаудырады.</p> <p>О: - ая, сендер өздерің жайлы білесіңдер ме, сендер бұрын қандай болғандарыңды? түрлерін қандай болды, қалай сөйледіңдер, не істей алушы едіңдер? Қайдан пайда болдыңдар?</p>	Балалар Ойыншықтың берген сұрақтарына әр бала өз ойын айтып, жауап қайтарады.
Ұйымдастыру-білестіру	<p>1. <i>Сергіту сәті</i></p> <p>Балабақша өсігіп, Үшке толы ашқанбыз. Балапандай өсіріп, Мәселейді бақшамыз. Бұл – екінші үйіміз Бір тұтанбыз бәріміз. Біз – осы үйдің гүліміз, Біз – осы үйдің сөніміз.</p> <p>1. «Бұрын не болды» доппен ойын.</p> <p><i>Ойын шарты:</i> Тәрбиеші әр түрлі заттарды атайды, ал балалар сол заттардың бұрын қандай болғанын, қайдан пайда болғанын атайды.</p> <p><i>Мысал заттар:</i> үй, көйлек, кітап, құс, көлік, дана, сүт, сурет, нан, жаныбар т.б. Жағдайға қарал шынжырды ұзынырақ жалғастыруды ұсынып отыру.</p> <p>Мысалы: нан – бұрын ұн болды, ұн – бидай болды, бидай – тұқым болды... т.с.с.</p> <p>Қорытынды: кез келген заттың немесе жанды</p>	Қозғалыс қимылдармен сергіту сәтін жасайды. <p>Балалар допты қағып алып, тәрбиешінің айтқан заттың бұрынғы ктін кеткен шағын айтады.</p>

	<p>заттың өткен уақыты болады, яғни оның бұрынғы кезі. Бұрын қандай болғанын көре білуіміз керек.</p>	<p>Әр бала өз ойын айтады.</p>
<p>Қорытынды бөлімі</p>	<p>Қорытындылау.</p> <p>О: - сонда мен бұрын қандай болдым? Қалай пайда болдым?</p> <p>Т: - бұрын сен мата болдың, содан соң матадан сені ойластырып тігіп шығарды. Саған көз, ауыз, мұрын салды. Аяғыңды, қолыңды тікті, сөйтіп сен міне Ойыншық болдың.</p> <p>О: - міне, қызық. Енді мен өзімнің бұрын қандай болғанымды содан соң қалай пайда болғанымды білетін боламын. Рәсім, балалар! Сау болыңдар, барып достарыма да айтып берейін.</p>	<p>Балалар ойыншыққа қарап, оның неден жасалғанын аңғарып, содан соң оның бұрын қандай болғанын айтады.</p> <p>Ойыншықпен қоштасады.</p>

Күтілетін нәтиже: көз көлген объектінің бұрын қанда болғанын ажыратып айтып және оның қалай, қайдан пайда болғанын түсіндіріп бере алу.

Бөлігіміз: МҚОБҚО Д.М.Шегеова

Параметрік компонент: Трнс ойындары

Тақырыбы: «Болшақ субъектітері»

Мақсаты: Болшақпен айта білу де дамыту; вариативті шебер ойлауды қалыптастыру; армандай, көкпдай білу қабілетін дамыту

Қолданылатын көрсеткіш: деп.

Алдын ала жүргізілетін жұмыстар: нүгімелесу барысында армандай білу жолдарын үйрету.

Іс-әрекет келесілері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғалыстық	<p>«Содан соң» жазытылым.</p> <p>Топқа Ойыншық келіп, балалармен ойынғысы келетінін айтады.</p> <p>Т- еңдеше бөрішді бірге «Содан соң» ойынын ойнайық.</p>	<p>Балалар ойнауға келіседі.</p>
Үйымдастыру-ікәсітіру:	<p>Тәрбиеші кел келген затты атайды, ал балалар сол затқа алдағы уақытта не болатынын айтады.</p> <p>Балаларға тек бір нүсікпен ғана дамымайды одан да көп немесе басқаша дамуы мүмкін екенін атап айтып кеткен маңызды бұл – сипар деген қоны мүмкін немесе әдемі бұйымдар жасауы мүмкін, іс су, сыйлар немесе ақша сатып қоны мүмкін т.б.і. Жаттығуды доттың көмегімен жылдам ойнауға болады. Аталатын заттың: ұн, жұмыртқа, кірпіш, жағыз, апельсин, картон, қар, ағаш т.б.</p> <p>«Жеуге жарамды-жарамсыз» ойыны.</p> <p>Ойын дотпен жүргізіледі. Дот аталған затқа айналдып «құсайтын» деп болады. Тәрбиеші дотты тақтырар алдында жеуге жарамды нәрсені айтып дотты сол заттың орнына қойып ойлауды айтады. Егер жеуге жарамды болса баша қағып алып жеткен сияқты қымыз жасайды. Жеуге жарамсыз болса қағып алмай ітере салады.</p> <p>«Қымыз»</p> <p>Ойыншық балаларға өзі туралы ертегі ойлап шығаруды ұсынады. Балаларға бас келінде бір ұсыныс беріледі, содан соң балалар шымыр бойымен сюжет желісін құрастырып әдетеді.</p> <p>Тәрбиеші балаларға сұрақтар беріп отыру арқылы көмектесіп отырады: Содан соң не болды? Содан соң алар қанді күрпін қанды? Содан соң қандай келтті? Содан соң алар не істемекші болды? т.с.с.</p> <p>Ертегіні құрастырып болған соң Тәрбиеші құрастырылған ертегіні толығымен айтып береді.</p>	<p>Балалар аталған заттарға алдағы уақытта не болатынын айтады.</p> <p>Балалар ойынды қызығушылықпен ойнайты.</p> <p>Балалар тәрбиешінің көмегімен Ойыншық туралы ертегі құрастырады. Ой-кәсілдерінен шығарып, жетелген сұрақтардың көмегімен бір ертегіні шығарады.</p>
Қорытынды бағамы	<p>Қорытындылау.</p> <p>Ойыншық өзі туралы ертегіні естін, қуанады.</p> <p>Балаларға рақметін айтады. Соңында балаларға кел келген жанғы заттың немесе жаңды заттың келешеті, боланағы болатынын түсіндіру. Бірақ ол белгісіз, біз дәл солай болатынын білмейміз отан не болатынын, біз жай ғана болжамдап айтымыз.</p>	<p>Балалар Ойыншыққа өзі туралы ертегі құрастырып бергендеріне қуанады. Әр бады өзі ойларын айтады.</p>

Күтілетін нәтіже: кел келген заттың боланағы бар екенін, отан алдағы уақытта не болатынын болжамдап қана айтаатынымызды түсіну.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғалушылық	Топқа Ойыншық келіп айтады: - Мен мультфильм, ертегілерді жақсы көремін. Бәрінен де маған соны қызықты себебі, оның әрі қарай не болатынын білу үшін. Мен сол туралы ойын да ойлап таптым. Қанекей, ойнайықшы.	Ойыншықтың әңгімесін тыңдайды.
Үйымдастыру-іздігіріу	<p>«Содан соң» жұмытығуы.</p> <p>Танертең сендер ұйымдан тұрдыңдар – содан соң не болды? О:- жұмындыңдар – содан соң? Сол сияқты сұрақтар «жатып ұйыстағанға» дейінгі күні бойы болған барлық іс-әрекеттері тұқырымдалады.</p> <p>Содан соң қарастырылатын тақырыптар: апта күндері (бүгін сейсенбі, ап ертең қандай күн? Одан кейін?) жыл мезгілдері (қазір қыста мезгілі, содан соң?...) Жақса байланысты өзгерістер (қазір сендер 4 жасасыңдар, сендер балабақшаға келіп жүрсіңдер, содан соң қандай боласыңдар (үлкен), қазір байларың кішкентай, содан соң қандай болады? (биік) с.с.т.б.</p> <p>«Үлкен-кіші» ойыны.</p> <p>Ойын шарты: ойын ертегейсіздер мен алыңтар ережелеріне ұқсас заттарды атап айтқанда балалар олардың үлкен-кішісін ажыратып айтып отырады.</p> <p>«Адам болашығы» тәжімелесу.</p> <p>Талқыланатын сұрақтар:</p> <p>Қазір сендер кішкентайсыңдар, содан соң бір күнің ішінде үлкен болып кеттіңдер, солай болуы мүмкін бе? Ад, не болады? Адамның өмірі қалай жалғасатынын айтып беріңдерші (тұрлады, балабақша баласы, мектеп баласы, үлкен көрі қоймады).</p> <p>Адамдармен не болады? (ол қандай?), әр жаста ол немен айналысады?</p>	<p>Ойыншықтың ойлап тапқан ойынын ойнайды. Әр бала өз ойларын айтып отырады.</p> <p>Берілген заттардың үлкен-кішісін ажыратып айтады.</p> <p>Әр бала мысал ретінде күнделікті өмірде, өзінің отбасындағы жағдайды айтуы мүмкін. Ата-анасы, әпкесі, ағалары, ата-әжелері жайлы айтуы мүмкін.</p>
Қорытынды бөлімі	<p>Қорытындылау.</p> <p>Балаларға әрбір баланың алдында әлі ұзын-ұзын өмір барын, алдағы уақытта көптеген жағалықтар қызықтар болатынын айтып балаларды қызықтырып қою.</p>	<p>Әр бала өз ойларын айтып, алдағы өмірлеріндегі қызықтарды тезірек көргісі келетіндерін айтады.</p>

Күтілетін нәтиже:

Балалар өздерінің күні бойы істеген істерін естеріне түсіріп, одан соң не боларын болжап айта білу.

Бекіткіші: *slit* МДОБЖО Л.М.Шетеєва

Вариативтік компонент: Тріг ойындары

Тақырыбы: «Жүйелі оператор» жалпылау сабағы

Мақсаты: Объектіні жүйелі талдау қабілетін беюту; «Бесқранды» моделін пайдалана білуге үйрету; диалектикалық ойлауды қалыптастыру.

Қолданылатын қорықшалық: «Бесқранды», қалта, әр түрлі заттар.

Алдын ала жүргізілетін жұмыстар: «Бесқранды» моделімен жұмыс істеу.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушылық	<p>Қайшылықтарды талдау. Топқа Ойыншық келеді. О: - өткенде маған «Бесқранды» жүрген қатты ұнап қалды. Бүгін мен сендерге бір қалта ойыншық әкелдім. Оларда жүріп ойнасыңыз.</p>	<p>Балалар Ойыншықтың қолындағы қалтаны көріп таңданады.</p>
Ұйымдастыру-іздестіру	<p>Т: - бірақ, олар тын көп қой, ұзаққа созылуы мүмкін. Не істеуге болады? О: - еңбекші жақсы және жаман қасиетке не болатын ойыншықты жүргізбейік. Егер ойыншық тек қана жақсы болса немесе жаман ғана болса онда оны жүргізбейміз. Т: - жақсы, келістік. Балалар, мына зат жақсы ма әлде жаман ба? Неге олай екенін дәлелдеңдер. Қолданылатын леммалар: бөтелке, кәмпірт, тарал, сабын т.б. Талқылау нәтижесінде барлық заттың ерекше жағдайларына байланысты жақсы немесе жаман жақтары болатынын анықталады. «Жақсы-жаман» ойымы. Егер тәрбиеші «Жақсы» сөзін айтса, балалар шапалақтайды, ал, егер «Жаман» сөзін айтса, онда мақтарымен топылдатады. «Жақсы-жаман» сөзін айтса – шапалақтайды және топылдатады. Балаларды шатастыру үшін берілетін қорықшалық сөздерді кездейсоқ айтуға да болады. «Жүйелі оператормен» жұмыс. О: - бізге қалай болу керек? Барлық заттың жақсы жақтары да, жаман жақтары да бар екен. Сонда біз барлығын жүргізуіміз керек пе? Т: - біз бәрін де жүргіземіз, бірақ барлық экраннан жүргізбейміз. Біреуі астында жүреді, біреуі үстінде, біреуі өткен шақта, біреуі болашақта жүретін болады. О: - дұрыс айтасыз, солай істейміз! Тәрбиеші заттарды кезегімен ортаңғы экранға орналастырып, балалардың келісімімен оларды жүргізеді.</p>	<p>Әр бала не істеуге болатынын айтады. Көрсетілген заттың жақсы-жаман қасиеттерін айтып, оларды дәлелдеуге тырысады. Ойыншық қызығушылықпен ойнайды. Ортаңғы экранда тұрған заттарды әр экранмен жүргізіп, олардың бөліктерін, тұратын орындарын, өтіп кеткен шағын, болашақта не болатынын айтып жүргізеді.</p>
Қорытынды бөлімі	<p>Қорытындылау. Қорытындылай келе барлық заттың жақсы да жаман жақтары бар екенін түсіндіріп, олардың жасалған бөліктерін, орындарын біліп, алдағы уақытта олармен не болатынын осы «Бесқранды» моделімен жүргізіп біліп алуға болатынын айтады.</p>	<p>Әр бала өз ойларын білдіреді.</p>

Күтілетін нәтиже:

«Бесқранды» моделін еркін қолдана білу; кез келген заттың жақсы және жаман жақтарын ажыратып, дәлелдей білу және толық ойын жеткізе білу.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғалыстық	Жүйелі оператормен таныстыру. Топқа ойыншық кіріп келіп, тақтадағы снеманы кө	Балалар тақтада тұрған снеманы мұқият назар аударып отырады.
Үйлестіру-адаптация	<p>О: -бұл не?</p> <p>Т: - бұл сенің өсіне нені түсіреді, неге ұқсайды?</p> <p>О: егер бұл жерде бір-ғана тіктер тұрған болса онда ол телекандардың экранына ұқсаушы еді. Ал, былай білмейді екенмін.</p> <p>Т: - бұл жерде бес экран, бұл сурет «Бесқранды» деп аталады.</p> <p>О: - бұл және желдепатыға ұқсайды, бірақ желдепатымен тек жоғарыға және төменге ғана жүруге болады. Ал, мұнда – жан-жаққа.</p> <p>Т: - дұрыс айтасын, бұл желдепатымен барлық бағытта қарай жүре аласың; егер төмен түссен – қандай бақшалардан тұратынын біліп аласың; жоғары көтерілсең – тұратын орныңды білесің; артқа қарай жүрсең – өткенінді білесің; алға қарай жүрсең – болашағыңды білесің.</p> <p>Тәрбиеші балаларға Ойыншықты барлық экранмен жүргізіп шығуды ұсынады.</p> <p>«Жоғары-төмен, алға-артқа» ойыны.</p> <p>Балалар шеңбер бойында тұрады. «Жоғары» командасы берілген уақытта балалар қолдарын жоғары көтереді. «Төмен» командасы берілген уақытта қолдарын төмен түсіреді. «Алға» командасы берілген уақытта алға қарай бір адым жасайды. «Артқа» командасы берілген уақытта бір адым артқа жасайды.</p> <p>Командаларды кездейсоқ араластырып айтып отыруға да болады.</p> <p>«Бесқранды» саяхат.</p> <p>Тәрбиеші балаларға өздерінің ең сүйікті, жақсы көретін заттарын көрсетулерін сұрайды: ойыншықтары, балмұздақ, ертегі кітаптары т.б.</p>	<p>Балалар да өздерінің неге ұқсататындарын айтады.</p> <p>Ойыншықты экран арқылы жүргізіп, тәрбиешінің көмегімен талдайды.</p> <p>Ойынды қызығушылықпен ойнайды.</p> <p>Өздерінің жақсы көретін ойыншықтарын көрсетіп, тәрбиешінің көмегімен талдайды.</p>
Қорытынды бөлімі	Қорытындылау. О: балалар, мен сендерге келген сайын күнде бір нәрсе үйреніп кетемін. Білесіңдер ме, мен осы жерден үйренгенімді барып достарыма айтып отырамын. Қазір барып «Бесқранды» ойынын үйретемін. Ал, енді мен кеттім. Сау болыңдар!	Балалар Ойыншыққа «тағыда қонаққа кел» деп шақырды. Әр бала өз ойларын айтады.

Күтілетін нәтиже: «Бесқранды» системасымен танысып, кез келген зат туралы айта білуге үйрену

	<p>Ойын шарты: балалар шеңбер бойымен тұрады. Түлкі мен Бауырсақты сайлап алады. Түлкі Бауырсақты қуады, ал Бауырсақ қапады. Балалар бауырсақты шеңбердің ішіне кіргізіп жібергенде, түлкіні сыртында қалдырады. Егер түлкі кіріп үлгерсе онда жеп қояды. Солай ойын жалғасады.</p> <p><i>«Қисықдау»</i></p> <p>О: - ойын барысында Бауырсақты түлкі жей алымады. Ал, ертегіде неге бауырсақты түлкі жеп қойды, бауырсақ қандай болды? <i>(Тәрбиелі балаларға көмектесіп отырады: дәмді, жұмсақ, нісі тамын шығып тұрды м.б.)</i></p> <p>О: - дұрыс, ертегіде Түлкі Бауырсақты жеп қойды, себебі ол өте дәмді болып тұрды. Ал, біз ертегінің керісінше болғанын қалаймыз. Түлкі бауырсақты жемегенін қалаймыз. Мүмкін Бауырсақты да керісінше өтгертіп, дәмсіз, ніссіз етіп қойсақ Түлкі оны жегісі келмей қарамаушы еді, солай емес пе?</p> <p>Т: - Ойыншық, сен дұрыс айтасың! Ал, Бауырсақ қалай дәмсіз бола алады?</p> <p><i>Балаларды жауаптар: үстіне тұз сеуіп алса, қымыл армап алса, саз балшыққа артап алса м.б.</i></p> <p>О: - Бауырсақ өзінің үстінен жаман ніс шығарып жүруіне болушы ма еді?</p> <p><i>Әр түрлі жасөспірімдерді қарастырады.</i></p> <p>О: - егер Бауырсақ біздің айтқанымыздай істегенде Түлкі оны жеуші ма еді әлде жемейді ме, қалай ойлайсыңдар?</p>	<p>ойнайды.</p> <p>Бауырсақ әдемі, тәтті, дәмді болды.</p> <p>Оз ойларын айтады.</p> <p>Әр бала әр түрлі жауаптарды айтады. Жемеуші еді.</p>
Қорытынды бөлімі	<p>Қорытындылау.</p> <p>О: - осындай жаңа ертегілер сендерге ұнайды ма?</p> <p>О: - маған да, ұнайды. Балалар, келесіде Бауырсақ туралы басқа оқиғаларды ойлап шығарайықшы, жарай ма?</p> <p>Ал, ендеше сау болыңдар, рәсімет сендерге, Бауырсақты құтқаруға көмектескендерін үшін!</p>	<p>Әр бала өз ойларын айтады.</p>

Күтілетін нәтиже: «Бауырсақ» ертегісіні керісінше ойластырып, оны құтқаруға әртүрлі оқиғалар ойлап табуға үйрену.

Бекітемін: *ММТ* МДОУЖО Л.М.Шетеєва

Вариативтік компонент: Тріз ойындары

Тақырыбы: «Жүйелі оператор бойынша ертегі желісін талдау»

Мақсаты: ертегілерді жүйелі талдау қабілетін қалыптастыру; болжамдап талдау қабілетін дамыту; керісінше пайдалану қабілетін үйрету; қиялын дамыту.

Қолданылатын көрнекілік: «Бауырсақ» ертегісі, бауырсақтың суреті немесе ойыншық түрі, «Бесқранды».

Алдың ала жүргізілетін жұмыстар: суреттер дайындау

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қозғаушылық	«Бауырсақ» ертегі кітабын артына жасырып Ойыншық келеді. О: -Сәлеметсіңдер ме, балалар! Сендер ертегіні жақсы көресіңдер ме? О: -сендер қандай ертегіні білесіңдер?	Балалар ойыншықпен амаңдасып, өздерінің білетін ертегілерін айтады.
Ұйымдастыру-іздігі	«Қандай ертегіні жасырды?» О: -менің жасыратын ертегімді тауып көріңдерші, (Ойыншық «Бауырсақ» ертегісін жасырды). Балалар ертегіні жетелеген сұрақтар арқылы тауып алады. «Жүйелі оператор бойынша ертегі желісін талдау» О: - осы ертегі кімге ұнайды? О: - бұл менің ең жақсы көретін ертегім екенін сендер білесіңдер ме? Барлық ертегілер жақсы аяқталады, ал бұл ертегі мұңды аяқталады. Мен «Бауырсақты» айымын, ол сондай көңілді, жақсы еді. Түлкі болса оны бір-ақ жұтты. Маған соны оңдай болған ұнамайды, мен бұл ертегінің соңын өзім ойлап талқым келеді. Бауырсақты аман алып қалғым келеді. Т: - ал, сен балаларға ертегіні қалай құрастыру керек екенін үйрете аласың ба? О: - әрине! Т: -алдымен Бауырсақтың алдынан кездесетін кедергілерді есімізге түсірейікші. (Бауырсақтың суретін көрсету). О: - барлығын есімізге түсіру үшін «Бесқранды» көмектеседі. (тәрбиеші бауырсақты ортаңғы тармаққа арналасырады). О: - міне, біздің Бауырсақ терезенің алдында суып тұр. О: - содан соң Бауырсақ жеделсітымен төмен түсті. Әже оны қандай азық-түлікпен пісірді? О: - енді бауырсақ жоғарыға көтерілді. Ертегінің басында ол қайда болды? О: - Бауырсақтың бұрынғы кезі? Бұрын ол не болды, қайдан пайда болды? О: - соң не болды? Балалар әрі қарай не болғанын айтып отырады, Ойыншық жауаптарын толықтырып отырады. О: - Балалар, былай істейікші, Бауырсақты түлкіге жетірбей тұра тұрайықшы. Ойын ойнап көрейікші Бауырсақ түлкіден де қашып кетті деп ойлайық. «Түлкі және Бауырсақ» қимылды ойын.	Балалар Ойыншықтың жасырған ертегісін табуға тырысады. Ертегінің ұнайтынын білдіреді. Ертегіде Бауырсақтың алдынан кездесетін кедергілерді атайды. Ұннан пісірді. Қаптың ішінде ұн болып жатты. Содан соң әже оны пісіріп, бауырсақ қылып пісірді. Суытып терезенің алдына әкеліп қойды.... Ойынды қызығушылықпен

Бесіткенің: *slit* - МДОБЖО Л.М.Шетеева
 Вариативтік компонент: Тріз ойындары
 Тақырыбы: «Ертегілер құрастыру үшін ресурстарды пайдалану»
 Мақсаты: жұмбақтар құрастыра білуге үйрету; салыстыру, қиялдан және қорыта білу дағдыларын дамыту; ойлау қабілетін жағдаяттарды шешу барысында іске қоса білу.
 Қолданылатын қарнекілік: Бауырсақтың және Кірпінің суреттері.
 Алдын ала жүргізілетін жұмыстар: суреттер дайындалу.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қолдаушылық	<p>Қолыңда Бауырсақтың суреті бар Ойыншық келеді.</p> <p>О: - менің жұмбағымның жауыбын тапсаңдар Бауырсақтың досы кім екенін білетін боларсыңдар.</p>	<p>Келген Ойыншықпен амандасды.</p>
Ұйымдастыру-тәрбиелік	<p>Жұмбақ құрастыру. Бұл аң барлығына тиіме, тышқан аулайды, сүт ішеді. Бірақ мысыққа ұқсамайды. Ол аң – иіселі (<i>түкенекті</i>). (<i>Ойыншық кірпінің суретін көрсетеді</i>).</p> <p>О: - дұрыс. Сендер жұмбақтың ішінен кірпі жағдай немі таптыңдар? Қане, жұмбақты өзміз құрастырып көрейікші. Кірпі – қандай? Кірпіге ұқсайтын тағы не болды? (<i>домалақ, кішкентай, сұр...</i>)?</p> <p>Жұмбақ құрастырылады: «Түкенек, шырша емес; домалақ, бауырсақ емес; кішкентай, құмырсқа емес; сұр, қасқыр емес».</p> <p>Урааа, құттықтаймын, бұл жұмбақты біз сендермен ойлап таптық, бұрын оны ешкім білмеген.</p> <p>«Түкенекті – түкенекті емес» ойыны. Ойын шарты: ойын барысында «Түкенек» деген команда берілгенде (<i>немесе Кірпі</i>) балалар сауақтарын жан-жаққа созып көрсетеді. Ал, «Түкенекті емес» (<i>немесе «төгіс», бауырсақ</i>) дегенде сауақтарын жинап жұдырығын түбеді. Жылдамдықты күшейтіп орындарын ауыстырып айттып отыру.</p> <p>Ертегі құрастыру. Үлгі сұрақтар: Бауырсақ неге Кірпімен дос? Олар несімен бір-біріне ұқсайды, айырмашылығы қандай? Бір күні Кірпі Бауырсаққа айтады: «Сен де мен сияқты түкенекті болсаң ғой, орманда ешкімнен қорықпайтын болсаң ғой». Ал, Бауырсақ түкенекті бола алады ма? Бауырсақ шыршаның астында домалап, үстіне шыршаның иіселері жабысып қалады. Ол да кірпі сияқты түкенекті болып, Кірпі екеуі бірге домалай жөнелді. Алдынан қояндар шығып қалып: «Бауырсақпен бәрі амандасқаны келеді» - деді. Ол үетіндегі иіселерін қағып түсіріп тастап, қолына секіріп отырды. Ал, Кірпіден бәрі қорқалы – иіселері кірпі кетуі мүмкін. Ал, оны</p>	<p>Балалар жұмбақтың жауыбын іздеп бірнеше жауаптарды айтты. Кірпі – иіселі, домалақ, кішкентай, сұр түсті.</p> <p>Ойыншықпен жұмбақ құрастырады.</p> <p>Ойында шатаспай ойнауға тырысады.</p> <p>Үлгі сұрақтар жетегінде тәрбиешінің көмегімен Бауырсақ туралы ертегіні құрастырып шығарады.</p> <p>Оны сипай алмаймыз,</p>

	<p>қалай сипауға болады?</p> <p>Қояндармен ойнап болған соң әрі қарай дималай жөнелді. Олардың алдынан әлі қаншама кедергілер шығады. Ал, ата мен әже туралы біз мүлдем ұмытып кеттік. Олардың қарны аш еді ғой, Бауырсақты пісірді, ал, ол болса қашып кетті. Енді оларда жейтін ештеңе де қалған жоқ. Әлде орманнан бірдеңе табуға болады ма?</p>	<p>өйткені үстінің бәрі иле.</p> <p>Балалардың жорамал жауаптары.</p>
Қорытынды бөлімі	<p>Қорытындылау.</p> <p>Көрдiңдер ме, балалар, өзіміз де ертегіні басқаша құрастыра біледі екенбіз.</p> <p>О: - балалар, біз бүтін Бауырсақ туралы өте жақсы ертегі құрастырдық. Жарайсындар! Мен енді осы ертегіні барып достарыма айтып берейін, сендерге тағы келесін. Сәу болыңдар!</p>	<p>Әр бала өз ойларын айтады.</p> <p>Ойыншықпен қоштасады.</p>

Күтілетін нәтиже: балалардың өздері ой қоялынан ертегі құрастырып, ойын жеткізе білу.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық қолғаушылық	<p>Топқа Ойыншық келіп, балалармен амандасалы.</p> <p>О: - Сәлеметсіздер ме, балалар! мен де ертегі құрастырып білемін.</p> <p>Т: - қона келдің Ойыншық! қандай жақсы болды, әйтпесе балалармен қандай ертегі құрастырсақ екен деп ойлап отыр едік.</p>	<p>Балалар Ойыншықпен амандасалы.</p>
Үйымдастыру-іздестіру	<p>«Ертегі және ертегі емес» жосыналу.</p> <p>О: - Тыңдаңдар. Тауық жұмыртқа тапты, ал, әже жұмыртқадан өмлет жасады.</p> <p>Т: - Бұл қандай ертегі, бұл ертегі емес қой!</p> <p>О: - жарайды, менде тағы басқасы бар. Ертегіде бір қып болатын, бір күні оның әжесі ауырып қалады. Әжесіне ол тоқсан пісіріп аңарады - сойтын әжесі жапылып кетіпті!</p> <p>Т: - бұл да ертегі емес!</p> <p>О: - қалай, ертегі емес?</p> <p>Т: - қазір саған балалар ертегі мен ертегі емес қандай болатынын түсіндірсені. Ертегіде не болатынын және шын өмірде қалай болатынын айтады.</p> <p>«Қаты-жібү» ойыны.</p> <p>Т: - және ертегілерде «сқырлы таяқша» болады. (көрсетеді). Қазір біз ойын ойлап көрейік. Осы сқырлы таяқ кімге тиісе сол сқырланып қалады, оның сқырын мен ғана немесе сқырланбаған бала ғана шеше алады.</p> <p>«Басқаша көзқарас» қабдыдану.</p> <p>О: - білесіздер ме, ертегілерде заттыр да сөйлесе алады. Сқырлы таяқшаның көмегімен топтағы заттарды сқырлап көрейісіңі. Олардың не туралы сөйлесетінін тыңдайық.</p> <p>Тәрбиеші топтағы заттарды сқырлы таяқпен түртеледі, балалар олардың атынан сөйлеп: олардың нені жақсы көретіндерін, оларға не керек екенін, немен дос екенін айтып отырады.</p> <p>Мысал заттар: гүл, тақпа, арқаншұттар, балалардың бөнеңкелері, ойыншықтар м.б.</p>	<p>Ойыншықтың құрастырған ертегілерін тыңдап отырады.</p> <p>Ертегі емес екенін айтады.</p> <p>Ертегінің қандай шығатынын және олардың шынайы өмірде қарағанда жекпірер болатынын тәрбиешінің көмегімен Ойыншыққа түсіндірсені.</p> <p>Ойын барысында сқырланып қатып қалады.</p> <p>Ойыншықтар мен заттардың атынан сөйлеп, олардың не туралы ойлайтынын, не туралы сөйлесетінін айтып отырады.</p>
Қорытынды білімі	<p>Қорытындылау.</p> <p>О: - ал, сендер менің не ойлайтынымды айта аласыңдар ма?</p> <p>Т: - ойыншықты сқырлы таяқпен түртеледі. Ойыншық қатып қалады.</p>	<p>Әр бала ойыншықтың не ойлайтынын айтады.</p>

Күтілетін нәтиже: ертегі жанры бойынша ертегі құрастырып, шынайы өмірде қандай айырмашылығы бар екенін көре білу.

Тақырыбы: «Сурет бойынша әңгімелену: жұмыстың аналитикалық және синтезикалық түрлері»

Мақсаты: сөйлемдерді құрастыру арқылы сөздің қорын молайту; картинкаға қарап сөйлемдер құрастырып, сөздерді бір-бірімен байланыстыра білуге үйрету; сурет жолісі бойынша барысында есте сақтау қабілетін дамыту;

Қолданылатын көрсекілік: және элементті суреттер, жалпа сурет.

Алдымен ала жүргізілетін жұмыстар: жалпа суреттерге қарап әңгіме құрастыра білуге үйрету.

Іс-әрекет кезеңдері	Тәрбиеші әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
<p>Математикалық көрсетушілік</p>	<p>1. <i>Дидактикалық ойын: «Жады тексеру».</i></p> <p>Тәрбиеші балдарға және элементті бір суретті көрсетіп, тұрыптан қарап алып, естеріне сақтап алуы ұсынады. Суретті қызып тастайды да, балдарға сурет жолісі бойынша сұрақтар беріледі. Мысалы: құдырықтың суреті берілді. <i>Шығып қандай тұрғы? Аяғында тұрғық па аяғы сарғық па? Қолында қандай болды – қолы ма аяғы ма (қолың қандай болды)? Қолың қай аяғында тұрды (қолың мұнда болды ма)?</i></p> <p>Берілген сұрақтардың нешеуіне дұрыс жауап бергендерін атап айтып кеткен жөн.</p> <p>Бірінше суреттерді пайдаланып ойында 2-Әреп қайталаған дұрыс.</p>	<p>Балалар суретті мұқият қарап шығады да естеріне сақтайды. Сурет жолісі бойынша сұрақтарға жауап береді.</p>
<p>Үйрендігерлік</p>	<p>1. <i>Жалпа суретпен жұмыс «Не істеп жатыр?», «Қим не істеп жатыр?»</i></p> <p>Тәрбиеші тастаға жалпа суретті</p> <p>Қимді. Суретте берілген объектілерді атап айту. Саған сон объектілер қандай болыптарын тұратынын анықтау. Балдарға <i>«Не істейді?»</i> деген сұрақтарға жауап берін отыруларын сұрау. Бір сөзді жерін айтып қоймай бірінше мысал көлтіруі керек. Мысалы: «қимді», «қим тек қана тұрғық», «қимді», «қимді», «қимді қарай қимді қимді», «қимді тұрғық» т.б.</p> <p>1. <i>Неше сөзден ойын «Арқын, қол, аяқ».</i></p> <p>Тәрбиеші қолы мен аяғы және мүшелерін қандай екен атап айтады. Ал, балалар айтылған және болыптарын ұстап көрсетіп отыру керек. Тәрбиеші балаларды анықтау үшін айтып мүшелерін көрсетпей басқа мүшелерін көрсетіп отыруына болады. Ойында шеңбер бойымен отырып анықтау болып.</p> <p>1. <i>Суретті сипаттауда жұрді сөзін мүшелерін пайдалану.</i></p> <p>Т: ойын барысында отырады және мүшелерін атады. Отыр қимді не үшін қимді? Қим не үшін көрек (қолың, аяғы, қолы, жұрді)?</p> <p>Т: біз сендермен суретте не байқалғанын көріп атап айтамыз. Бірақ адам қандай отып алады, ұстап алады, дөңіп тұтып көреді, нә сөзді қимді... Қим алдырағы сипаттап</p>	<p>Суретке қарап байқалғанын мысалдар қимді отырып не істеп тұрғандарын айтып, тәрбиешімен қимдімен анықталғанын басқа да істейтін әрекеттерін талқылайды.</p> <p>Қимді және мүшелерін қандай екен отырып анықтайды.</p> <p>Дөңіп мүшелерін не үшін қимді екен анықталғанын адамға отырып қимді екен атап айтады.</p>

	көрінідерін, мына жәлілі суреттен неші сезін отырғандарыңды. Қандай дыбысты ести алатын едіңдер? Қандай пішіні сезінетіні едіңдер? Егер суреттегі заттарды ұстап көретін болсаңдар, оны олар тұрғы не айтар едіңдер? Суретте ненің дәлілі көрінісі келеді? Ол қандай деп береді?	Жетілген сұрастар бойынша жауап беріп отырады.
Қорытынды бағалау	<p>I. Практикалық жұмыс.</p> <p>Тәрбиеші тастадағы жәлілі суретті алып тастайды да, балаларға естерінде қалған суретті бейнелеп, суретін салып беруді сұрайды. (жәлілі объектілер мен олардың орналасқан жері, түсі, мөлшері).</p> <p>Жұмыс аяқталған соң сурет көрмесін ұйымдастырып, балалардың жұмыстарын бір-бірімен салыстырып, сонымен «Көрсең әйбек» деген атақ беріледі.</p>	Әр бала өз ойында саятталып қалған сурет жәлісін қағаз бетіне түсіріп, салған суретін көрмеге орналастырады. Бір-бірінің жұмыстарын қарастырады.

Күтілетін нәтиже: картинкаға қарап сөйлемдер құрастырып, сөздерді бір-бірімен байланыстыра білу; сурет жәлісін бағылау барысында есте сақтау қабілетін қағаз бетіне түсіру.